



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros  
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in  
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

**Krimer, Ferdinand**

**Augustæ Vindelicorum, 1706**

Articulus II. Quotuplex sit Judex delegatus?

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

mur multipliciter, Judex in genere est triplex, quamvis sub tribus speciebus, seu membris varios contineat. Nam Judex quidam est *Ordinarius*; quidam, *extraordinarius*.

2333. Supponendum 2. *Ordinarium* esse, qui potestate ordinaria præficitur à Principe alicui Collegio, vel Universitati, ad universitatem causarum; *extraordinarius* est, qui habens potestatem delegatam, non præficitur alicui Universitati, vel Collegio; & est duplex, alter habens Jurisdictionem, ex partium voluntate, & dicitur *arbitrarius*, alio nomine *compromissarius*; alter ex *commissione Superioris*, ut delegatus ad certam causam, vel subdelegatus, cui nempe delegatus potestatem subdelegavit.

2334. Supponendum 3. *Jurisdictionem* esse speciem potestatis, & apud Sylvestrum V. eodem, dici quasi Jurisdictionem, à Jure dicendo, & juxta Hervæum sic describi: *Jurisdictio est, qua præsidens alicui Reipublicæ, potest dicere jus, statuendo, sententiando, vel cum obligatione subditorum ad habendum id, quod dicitur, pro justo.* Brevius & clarius Azonus sic definit (*Jurisdictio est potestas, de publico introducta, cum necessitate Juris dicendi, vel æquitatis statuendæ.*

2335. Supponendum 4. Jurisdictionem in genere vel esse ordinariam, vel delegatam. *Ordinaria*, ut ex verbis Modestini, & Ulpiani colligitur, residere dicitur in illo, apud quem legis actio est, & potest defini *potestas publica, qua alicui ex proprio munere, vel officio competit.* Delegata est illa, *quæ ex speciali alicujus Superioris mandato convenit.* Jurisdictio item alia voluntaria, alia contentiosa dicitur. *Voluntaria*, solum inter volentes locum habet, eaque explicantur emancipationes, manumissiones, & adoptiones, quæ Magistratibus autoritate, etiam extra territorium, & quocunque loco, rectè fiunt, l. 2. ff. de Offic. Procons. ex quo textu etiam desumitur, quid sit *contentiosa*: hæc enim est illa, quæ in invitos, aut præsentis, aut, si per contumaciam desint, etiam in absentes exercetur.

2336. Cum igitur *delegare*, in genere nihil aliud significet, quam alterum in locum suum substituere, sive vices suas alteri committere; sequitur, quod *Judex delegatus* (qui etiam vocatur *Commisarius*, &

*Judex extraordinarius*, c. de cetero, de Transact. V. *extraordinarium*, junct. gloss.) sit Judex, qui *Jurisdictionem habet contentiosam non jure suo, sed ab alio sibi mandatam, eam alieno nomine exercens*; sic Desselius h. t. q. 1.

Ex hoc colliges 1. Judicem *delegatum* ex hoc differre ab *Ordinario*, quod hic *jure, & nomine suo* Jurisdictionem contentiosam exerceat, tanquam annexam muneri suo L. 5. ff. de Jurisdic. omn. Jud. junct. gloss. V. *suo jure.* Colliges 2. quod quis dupliciter habere possit Jurisdictionem, sibi mandatam ab alio; 1. à *jure*; & sic dicitur *delegatus à jure*; 2. *ab homine*, propriam, & Ordinariam Jurisdictionem habente, & sic differt ab arbitro, qui suam Jurisdictionem habet à partibus in eum compromittentibus, jure, seu lege id approbante, vel concedente. Colliges 3. Judicem *delegatum* Jurisdictionem exercere *nomine, & autoritate delegantis*, c. sanè h. t. quo differt ab eo, cui committitur nudum ministerium, seu executio sine causæ cognitione, & propriè vocantur *Auditores* seu *Executores*; Barbofa h. t. in Princip. n. 12. Colliges 4. eum, cui habens Jurisdictionem ordinariam, hanc committit immediatè, vocari *delegatum*; cui mediatè: vocari *subdelegatum*; ubi notandum, *Jurisdictionem delegati*, non esse eandem numero cum *Jurisdictione delegantis*, sed distinctam; cum in delegato non constituatur translatione illius à delegante, sed productione, non physica, sed morali; ex hoc differt à Jurisdictione Episcopalis Vicarij, qui cum Episcopo habet eandem Jurisdictionem, non distinctam. Et ideo à delegato appellari potest ad delegantem, L. 1. §. qui mandatam, ff. de Officio ejus, cui mandata est Jurisdictio; à subdelegato autem appellatur ad delegantem, quando non tota causa est illi commissa; Barb. cit. n. 7. non autem à Vicario Episcopi ad Episcopum, ut constat ex dictis.

## ARTICULUS II.

Quotplex sit Judex delegatus?

EX dictis constat, alium esse delegatum à *jure*; alium *ab homine*; ex his sunt alij, qui delegantur à Summo Pontifice;

tifice; alij, ab Imperatore, vel Rege; alij rursus sunt delegati ad universitatem causarum, quibus scilicet non una, vel altera particularis causa committitur, sed omnes vel universum, vel saltem in aliquo genere sub alterno, ut, *causa decimarum, matrimonij, mutui &c.* Nec obstat rationi Judicis delegati, quod constituatur cum restrictione, vel ad certum tempus, vel ad locum, v. g. in certo districtu, & territorio; vel etiam ad certam quantitatem v. g. quæ non excedunt valorem 50. aureorum; sic Bartol. in l. Legatus 11. ff. de Offic. Proconsul. n. 4. quibus autem committitur Jurisdictio solum ad quasdam causas particulares, vel etiam ad omnes, sed inter certas tantum personas v. g. inter Titium, & Cajum, ij non sunt delegati universales; ita Sanchez l. 3. matr. D. 31. num. 4.

339. Not. præterea, à nonnullis jurisdictionem sub dividi in delegatam in specie, & in jurisdictionem mandatam; illam esse volunt, cum alicui præter causæ cognitionem, etiam coercitio aliqua, seu simplex jurisdictione, absque ultimata, & perfecta potestate exequendi, committitur; istam verò, quando alicui integra jurisdictione, id est cum plena potestate, etiam exequendi sententiam, sive in una, sive in pluribus causis committitur; hanc distinctionem videntur desumere, ex L. 1. §. an autem. ff. de suspectis tutoribus, ibi: *mandata jurisdictione, officium ad eum totum jurisdictione transijt, & c. super questione num. 27. §. porro, h. t.* sed licet verum sit, in dictis juribus nominatim distingui, an tota, vel non tota jurisdictio alteri concessa sit? Jurisperiti tamen communiter non ponunt differentiam inter jurisdictionem delegatam, & mandatam; nec contra illos rectè arguitur dicendo: quod à mandatarario non appelletur mandans, sed mandantis superior; à delegato autem detur appellatio ad delegantem, ut dicitur cit. cap. 27. §. porro. Nam ibi solum dicitur à subdelegato non in totum, appellari ad subdelegantem; non autem ad primum delegantem: secus, si in totum; ex quo sequitur solum differentia inter jurisdictionem subdelegatam in totum, & non in totum, sive dantem totum, & dantem solum partem, ubi nihil est de mandato, distincto à tali commissione.

2340. Not. 2. à quibusdam etiam poni quandam distinctionem Judicis delegati à Juce dato, per hunc intelligendo illum, qui propriam notionem, hoc est nudam cognoscendi, ac judicandi potestatem habet, sine ulla coercitione, & executione; per illum autem, qui (saltem de jure Canonico) communiter simul habeat coercitionem aliquam, ut expressè habetur c. præterea 5. h. t. ubi dicitur: *per simplicem commissionem cause, posse delegatum citare, contumacem punire, & reliqua facere, quæ spectant ad causam;* licet autem delegatus jure Canonico communiter habeat, præter causæ cognitionem, etiam potestatem faciendi aliquam coercitionem partium contumacium, ut dictum est præcedenti numero; potest tamen etiam, eodem jure, alicui, subdelegare solam causæ cognitionem, delegante sibi reservante sententiam, ut dicitur c. cum te, 18. h. t. & colligitur ex cit. c. 27. §. verum, ubi agitur de subdelegato cum, & sine jurisdictione.

### ARTICULUS III.

Quibus competat potestas delegandi, vel subdelegandi?

2341. Resp. quod omnibus, ad quos ordinario jure spectat causæ definitio; ita Zoësius h. t. nu. 3. ex c. cum vicesimum, 4. 1. h. t. & L. 1. C. qui pro sua jurisdictione. Talis est Summus Pontifex; quivis etiam Princeps in sua ditione, L. 5. C. de Judice; quilibet Ordinarius, c. cum Episcopus 7. de offic. Jud. ord. in 6. talem etiam licentiam habent Legati Pontificij c. 2. de judic. & delegati à Principe, c. 3. h. t. c. 62. de appellat: L. à Judice, c. de Jdic: Hæc autem potestas subdelegandi non est potestas delegata, sed ordinaria; nam potestas, quæ datur à jure, vel à lege, est ordinaria, L. & quia, 6. ff. de Jurisdictione: & delegatum Principis subdelegatum posse compellere ad acceptandam subdelegationem, c. Pastoralis, 28. h. t. non autem, Judicem ordinarium inferiorem, nisi hominem suæ jurisdictioni subditum, glossi in cit. c. Pastoralis V. renitentem. Quando autem Princeps alicui specialiter delegat causam, censetur tollere omnem jurisdictionem Ordinarijs inferioribus; Barbosa in c. 28. de